

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

472. meddelelse. 25. oktober 1951.

B. Vejledninger.

Sortrustens bekæmpelse. Udryd de farlige berberisbuske.

Siden gennemførelsen af den såkaldte berberislov af 27. marts 1903, der af hensyn til bekæmpelse af sortrust (*Puccinia graminis*) forbød berberisbusken, har der ikke været så stærke angreb af sortrust i korn som i sommeren 1951.

Berberisloven, der gennemførtes efter et krav fra landbrugsrets side, virkede prompte og overbevisende efter sin hensigt, idet de i slutningen af forrige og i begyndelsen af dette århundrede meget stærke og ødelæggende angreb af sortrust straks holdt op. Siden har der undertiden været spredte og svage angreb, som i påfaldende mange tilfælde førte til fundet af genvoksede eller nye berberisbuske. Det bekræftedes herved for nye slægtled af landmænd, at berberisbusken var farlig for kornavlén.

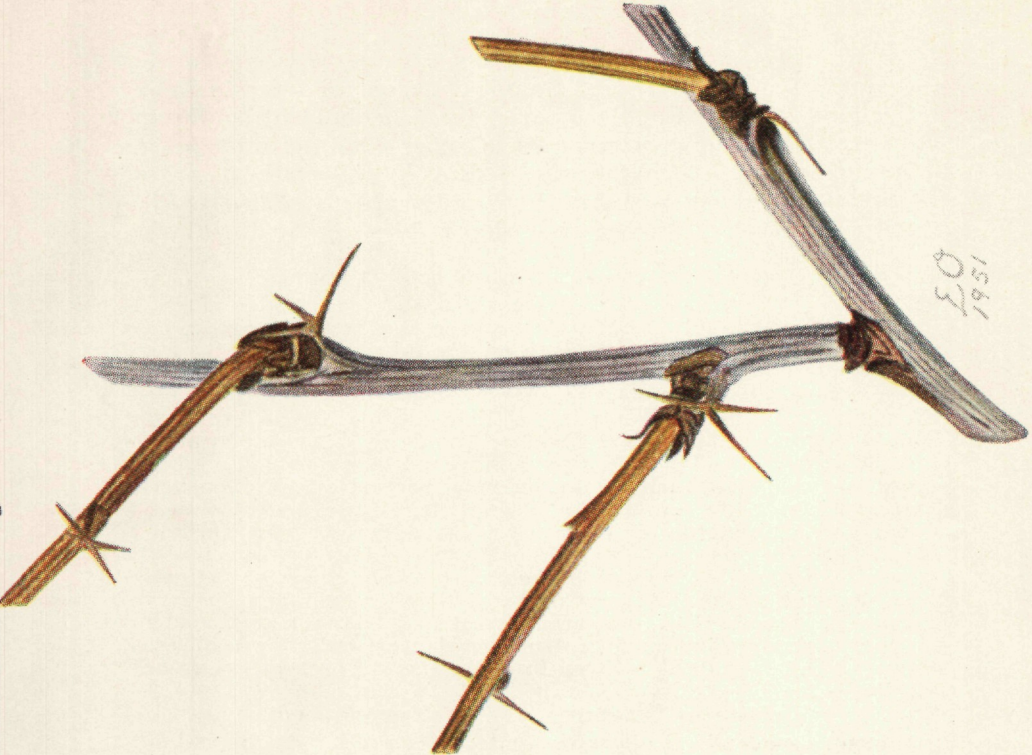
Det voldsomme angreb på hvede i sommeren 1951 måtte efter alle hidtidige erfaringer at dømme skyldes, at den farlige berberisbusk igen har fået fodfæste i landet, og dette bekræftes i fuldt mål af de foreløbige undersøgelser lige efter høst. Enhver ejer eller bruger af jord har derfor i henhold til loven pligt til at sørge for, at de farlige buske ryddes snarest. Enhver landmand bør sørge for, at hans egen ejendom bliver afsøgt og tillige virke for, at naboer med jordlodder (haver, skove, anlæg, parker o. s. v.) ligeledes sørger for afsøgning. I henhold til loven kan vægring mod rydning medføre bøde, og rydning kan i så fald foretages af det offentlige på ejerens bekostning.

Sortrusten angriber især hvede, rug og havre, men disse 3 kornarter har hver sin smitterace. Hvede-sortrust smitter fra hvede til hvede, men ikke til havre og rug, ligesom disses smitteracer kun angriber deres egne værtplanter. Berberisbusken huser derimod alle 3 smitteracer, så det har været et held, at angrebet i 1951 stort set var begrænset til hvede. På Bornholm er udbyttet af denne kornart halveret som følge af angrebet, så tabet alene for denne ø beløber sig til flere millioner kroner. Næsten alle hvededyrkende egne har imidlertid været angrebet, men selv om angrebet kun undtagelsesvis har været så slemt som på Bornholm, beløber tabet sig for landet som helhed dog til adskillige millioner kroner, hvorfor kampen mod berberisbusken bør føres over hele landet for at undgå, at de buske, der findes, ad åre bliver en trusel for hele kornavlén.

Berberisloven omfatter formelt samtlige arter af berberis, men landøkonomisk set har kun almindelig berberis (*Berberis*

1561
03

vulgaris) og dens varieteter, først og fremmest den rødbladede form (*B. vulgaris* var. *atropurpurea*) betydning som mellemvært for sortrusten her i landet. Kampen må derfor i første række rettes mod denne art og dens varieteter. I henhold til landbrugsministeriets bekendtgørelse af 19. oktober 1951 omfatter lovens bestemmelser også *Berberis canadensis*, *B. chinensis*, *B. crataegina* og *B. Wilsonæ* samt *Mahoberberis Neubertii* (*Berberis ilicifolia*), således at også disse arter skal ryddes i henhold til loven.

Almindelig berberis (*Berberis vulgaris*) er en løvfældende, 1—3 m høj busk med talrige grene, der fra 2. år er musegrå. Grenene er oftest tæt besat af torne, der kan være ugrenede, men som i reglen er 3-grenede. Bladene er som udvoksede store, 4—6 cm lange og 1½—2½ cm brede, og de er elliptiske eller omvendt ægformede med 10—30 fine torne eller tænder i randen af hver bladhalvdel (20—60 tænder i randen af hele bladet). Dette kendetegn: Ret store, elliptiske eller omvendt ægformede blade med 10—30 tænder i hver bladrand har ingen andre af vore almindelige, løvfældende berberisarter. Blomsterne hænger i klaser, de har 6 gule bægerblade, 6 gule kronblade og 6 støvdragere. Frugterne er aflange bær med syrlig smag, før modning gulgrønne, som modne smukt røde. De sidder samlede i klaser og gør med deres røde farve busken særlig iøjnefaldende i efterårstiden, hvorfor denne tid egner sig bedst til eftersøgningen (se farvetavlen, der viser *Berberis vulgaris*. Øverst frugtbærende gren, nederst t. v. blomstrende skud med sortrustens skålruststadium på bladene, og nederst t. h. i vinterdragt med brunlige årsskud og musegrå grene).

Selve rydningen foretages ved omhyggelig opgravning af rødderne, og eventuelt søges de resterende rødder dræbt ved udstrøning af høsalt, 3—4 kg pr. m², over hele rodområdet, helst ved lidt nedgravning, så saltet efter opløsning trænger ned i jorden uden at skylle væk på jordoverfladen. Stærkere virkende end høsalt er natriumklorat, men der må vises stor forsigtighed med dette, hvis der er værdifulde buske eller træer i nærheden. I de nærmeste år efter rydning af berberisbuske bør der ses efter, om der påny skyder rodskud, som i så fald naturligvis dræbes.

Beskrivelse af sortrustsvampens levevis findes i 289. meddelelse fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur. Nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til Statens plantepatologiske Forsøg, Kgs. Lyngby, der også yder hjælp ved bestemmelse af berberisarter. Indsend afskårne grene, rigeligt besat med blade, blomster eller frugter og godt emballeret.

Abonnement på korte meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur kan tegnes på ethvert postkontor og hos postbudet under navn af »Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur«.

Abonnementsprisen er 3 kr. om året, postpenge iberegnet.

Anmeldelse om adresseændring må indgives til postvæsenet.

Trykt i 30.000 eksemplarer.